

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

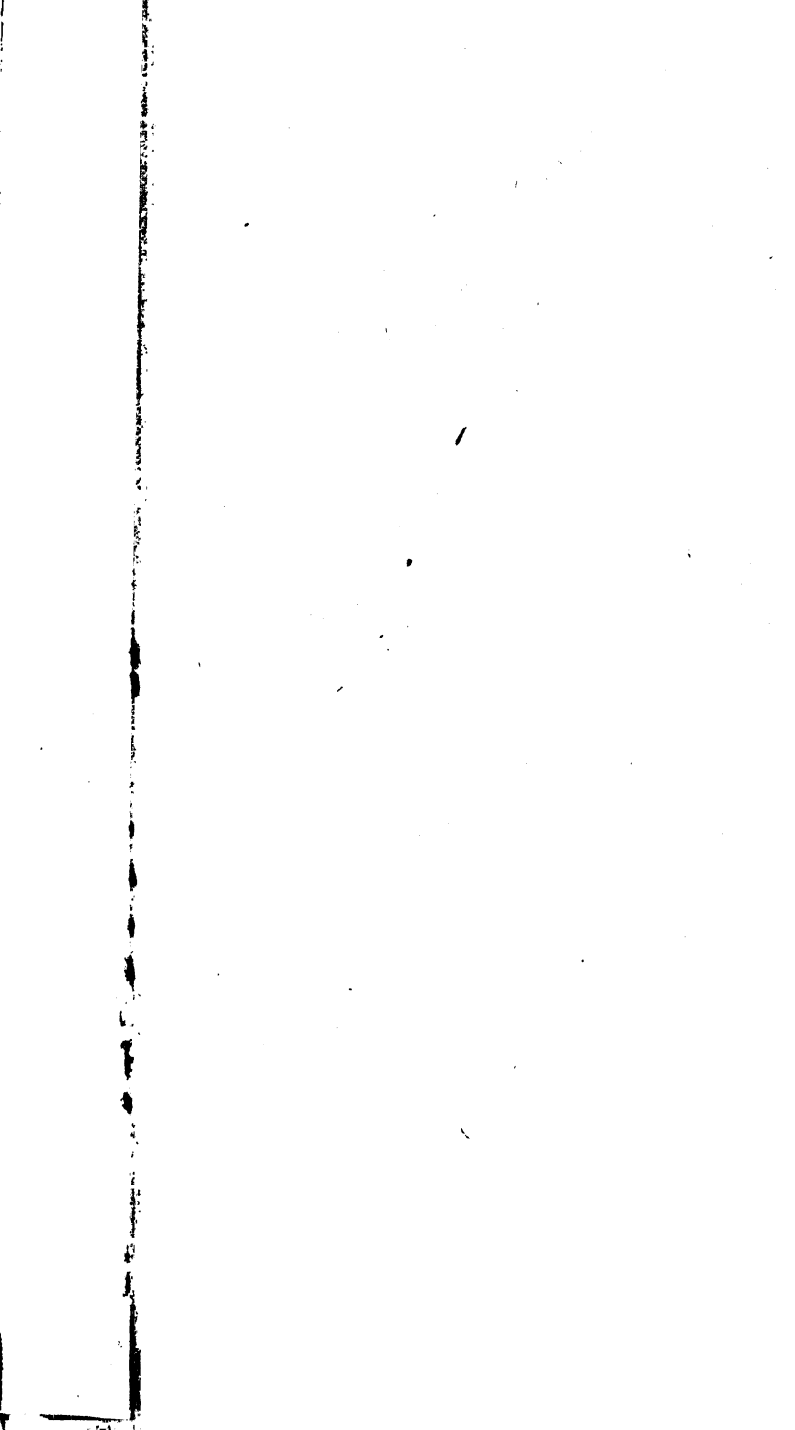
- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

GIFT TO
THE LIBRARY OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
OF NORDISKA BOKHANDELN
THROUGH MR. OLOF HIRSCH

SEKLERNAS NYÅRSNATT.

SAGOSPEL I EN AKT

AF

GUSTAF AF GEIJERSTAM.

Uppfördt f. f. g. på Svenska Teatern, Januari 1889.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 50 öre.

100

100

100

SEKLERNAS NYÅRSNATT.

SAGOSPEL I EN AKT

AF

GUSTAF AF GEIJERSTAM.

Uppfördt f. f. g. på Svenska Teatern, Januari 1889.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Tornväktarn.
Hans hustru.
Det nuvarande seklets gudinna.
Det förra seklets gudinna.
Svarte-Petter.
Första Nissen.
Andra Nissen.
Den hvita ängeln.
Den svarta ängeln.
En röst.
Framtidens genier.
Nissar och troll.

Spelar på Nyårenatten 1889.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1889.

Scenen föreställer det inre af ett kyrktorn. I fonden en öppen glugg, genom hvilken synes ett vinterlandskap.

TORNVÄKTAERN (*kommer in*).

Det är inte trefligt att vara ensam i tornet. Det suckar och jämrar på vanliga nätter. Men på nyårs-nätterna är det värre än vanligt. Gud vet, hvad det är för särskildt med den här nyårsnatten. Jag känner mig så konstig i kroppen, som om all världens olyckor stämt möte i det här gamla tornet.

(*Klockan slår med starka tydliga slag elfva.*)

Nu är det min tur.

(*Blåser i luren. Sjunger sedan på en gammal melodi.*)

Slut det lidit har på dagen,

Nu är klockan elfva slagen.

Skydde Gud för mord och brand,

Skydde Gud båd' stad och land.

(*Talar.*)

Tyst, nu rör det sig omkring mig igen. Jag törs aldrig vara här ensam. Det rasslar och prasslar i hvar enda vrå. Där nerifrån hör jag röster af andar och troll. Men när jag kommer opp, är alting försvunnet. Jag får aldrig se någonting.

EN RÖST.

Det är ditt eget fel.

TORNVÄKTARN.

Hvad nu då? Börjar de före tolf? Är det något särskildt med den här nyårs-natten?

RÖSTEN.

Ja.

TORNVÄKTARN.

Jaså, han svarar mig också. — Hvad skulle det vara för märkvärdigt, om jag får fråga?

RÖSTEN.

Det är frihetens stora jubelår.

TORNVÄKTARN.

Hvad sa' du, sa' du? Ska' friheten också ha sitt hundraårsjubileum?

RÖSTEN.

Jo, jo men sa'n.

TORNVÄKTARN.

Jag tycker, vi har haft nog med jubelfester. — Hvem ska' fira den då?

RÖSTEN.

Folket.

TORNVÄKTARN.

Har man hört på maken? Det var då första gången, som folket har firat en jubelfest.

RÖSTEN.

Ja, men det blir inte den sista.

TORNVÄKTARN.

När blir den då? (*Tystnad.*) Jaså, det vill han inte svara på. Jag kunde väl tro, att det bara var humbug.

(*Ropar utför trappan.*)

Karin.

HUSTRUN (*utanför*).

Jag kommer.

TORNVÄKTARN.

Kom opp med gröten, som jag har sagt. Nu har vi tiden för oss.

HUSTRUN (*med gröten*).

Här är gröten. — Det är också en idé att äta gröten oppe i tornet.

TORNVÄKTARN.

Jag tycker om det på nyårs-natten. Det är en underlig natt. Tycker du inte det?

HUSTRUN.

Åjo, nog är det det.

(*De sätta sig i gluggen med fatet emellan sig.*)

TORNVÄKTARN.

Jo, det är en underlig natt. Det kommer så många tankar på nyårs-natten.

HUSTRUN.

Kan du inte låta bli de välsignade tankarna?

TORNVÄKTARN.

Tankar komma af sig själfva. Man tvingar dem inte. Vet du, hvad jag tänker på?

HUSTRUN.

Nej.

TORNVÄKTARN.

Jag tänker på, om det här året gjort något till människornas lycka. Det tänker jag på hvar nyårs-natt.

HUSTRUN.

Längtar du ännu tillbaka till människorna?

TORNVÄKTARN.

Nej, men jag tänker på dem.

(*Tystnad.*)

HUSTRUN.

Ska' du inte äta nu? Gröten blir kall.

TORNVÄKTARN.

Jag är inte hungrig längre.

HUSTRUN.

Är det det gamla, som oroar dig?

TORNVÄKTARN.

Det är ingenting, som oroar mig. — Du ska ha tack för det här året. Vi blir gamla, Karin.

HUSTRUN.

Men vi är lyckliga.

TORNVÄKTARN.

Vi har varit lyckliga här i tornet, ja. Kunde jag bara glömma.

HUSTRUN.

Låt det förflutna vara!

TORNVÄKTARN.

Ja, du har rätt. — En natt som denna borde minnena lägga sig till ro. Men de göra det inte. Det är, som om de i stället vaknade upp med fördubblad kraft.

HUSTRUN.

Tiden läker alla sår.

TORNVÄKTARN.

Inte fullkomligt. Det behöfs bara den ringaste anledning — något mindre än intet — för att de skola gå upp igen.

HUSTRUN.

Tala då, tala. Det skall gifva dig frid.

TORNVÄKTARN.

Hvad skall jag säga åt dig? Det fins intet, som inte du vet.

HUSTRUN.

Allt hvad du säger, är nytt för mig.

TORNVÄKTARN.

Ja, jag vet, jag vet. Du har varit mig en trogen hustru och vän. Men jag kan inte jollra mig själf till ro. — Tag bort gröten. — Gå ned. — Jag behöfver vara ensam med mina tankar.

HUSTRUN.

Störas dina tankar af mig?

TORNVÄKTARN.

Gå, säger jag. I sin sorg är hvarje människa ensam.

HUSTRUN.

Inte du.

TORNVÄKTARN.

Jag, mera än någon.

HUSTRUN (*tar fatet och tallrikarna*).

Sorgen gör dig grym. — Jag skall icke plåga dig. (*Ut*.)

TORNVÄKTARN (*ensam*).

Hon kommer att gråta där nere. Jag *kan* icke hjälpa det. (*Går till gluggen och ser ut*.) Nu ligger nattens tystnad öfver stad och land. Människorna gå till hvila. Och när de vakna är alt som förut. — Frihetens stora jubelår, sade rösten. Det är en villa. Alting är en villa.

(*Musik. DEN SVARTE ÄNGELN kommer bakom.*)

TORNVÄKTARN.

Hvem är du?

ÄNGELN.

Jag är din onda ande.

TORNVÄKTARN.

Hvad vill du mig?

ÄNGELN.

Jag kommer för att plåga dig.

TORNVÄKTARN.

Skona mig!

ÄNGELN.

Hvad har ditt lif betydt i världen? Hur har du arbetat? Hur har du lefvat?

TORNVÄKTARN.

Jag har vaktat tornet. Är icke det nog?

ÄNGELN.

Icke för dig.

TORNVÄKTARN.

Dina ord sitta som eld i min själ.

ÄNGELN.

Elden skall brinna. Den skall brinna evigt.

TORNVÄKTARN.

Säg det icke. Säg icke det.

ÄNGELN.

Ditt namn är utstruket bland människorna.

TORNVÄKTARN.

Och dock har jag älskat dem.

ÄNGELN.

Du har endast älskat dig själf. — Ingen hand skall lägga en blomma på din graf.

TORNVÄKTARN.

Gå bort. Jag känner dig icke.

ÄNGELN.

Det är icke sant. Du känner mig. I ensamma timmar har jag stått för ditt öga. I drömmen har jag kommit och gjutit kallsvett på din panna.

TORNVÄKTARN.

Gå bort, säger jag. Gå.

ÄNGELN.

Det hjälper dig icke. En gång skall jag komma igen.

TORNVÄKTARN.

När då?

ÄNGELN.

När dödens stora ögonblick kommer.

TORNVÄKTARN (*i förtoiflan*).

Fins det ingen som hjälper? Ingen i himmelen? Ingen på jorden? Hör mig, du alla för-
tviflades hjälpare!

(*Stilla musik.*)

TORNVÄKTARN.

Hvad är det?

DEN SVARTA ÄNGELN.

Förbannelse!

DEN HVITA ÄNGELN (*träder fram*).

Vik hädan. Din plats är icke här.

(*Tordön.* DEN SVARTA ÄNGELN *sparkar genom golvet.*)

TORNVÄKTARN.

Hvarför har du icke kommit förr?

ÄNGELN.

Jag kunde icke.

TORNVÄKTARN.

Hvarför?

ÄNGELN.

Jag kommer icke till människorna, förrän i deras högsta nöd.

TORNVÄKTARN.

Hvem är du?

ÄNGELN.

Jag kommer med frid. Vill du bikta för mig?

TORNVÄKTARN.

Ja, för dig vill jag bikta.

ÄNGELN.

Alt?

TORNVÄKTARN.

Ja, alt.

ÄNGELN.

Jag hör dig.

TORNVÄKTARN.

Jag var en svärmare i min ungdom. Och jag hade sett mycket, främmande länder och främmande seder. Jag ömmade för mitt folks okunnighet, och jag hatade de mäktiges förtryck.

ÄNGELN.

Ingen är värd att hatas.

TORNVÄKTARN.

Jag visste icke det då. — Jag var ensam bland mitt folk. Förtryckarna hade makten, och de förtryckta prisade sina förtryckare.

ÄNGELN.

Det är jordens öde.

TORNVÄKTARN.

Jag kunde icke hjälpa. Och jag blef sjuk af medlidande. — Jag hatade människorna, alla som hade makt.

ÄNGELN.

Var det kärlek i hatet?

TORNVÄKTARN.

Jag vet icke. — Jag lefde i feber. Den minsta oförrätt mot andra satte mitt blod i kok.

ÄNGELN.

Icke mot dig själf?

TORNVÄKTARN.

Jo, mot mig själf också. Men jag tänkte mera på andra. Jag var sjuk af längtan efter rättfärdighet. Och jag misströstade om världen och mig själf. — Då flydde jag hit till tornet. Jag glömde att arbeta, glömde människorna, som jag ville hjälpa.

ÄNGELN.

Och sedan har du lefvat här?

TORNVÄKTARN.

Hela mitt lif. — Jag har gjort mig hård och kall. Jag hade ett lifs arbete för mig. Och detta lif har jag förspillt. Och nu är jag gammal.

ÄNGELN.

Arma människa, jag kan icke hjälpa dig.
— Men jag vill visa dig denna nattens skuggor.
Kanske skola de gifva dig tröst. I natt är det
seklet, som firar nyårsfest. Och på den natten
kan en människa finna förlåtelse.

TORNVÄKTARN.

Kan?

ÄNGELN.

Ja. Om hon förstår andarna.

TORNVÄKTARN.

Och om hon inte förstår?

ÄNGELN.

Hon måste.

TORNVÄKTARN.

Vill du göra mig godt, så visa mig något,
som lär mig att tro.

ÄNGELN.

På hvad?

TORNVÄKTARN.

På framtiden.

ÄNGELN.

Tror du icke på framtiden?

TORNVÄKTARN.

Nej, jag kan icke.

ÄNGELN.

Det är människans största synd. — Men välan. Följ mig!

(De draga sig in mot kulissen.)

ÄNGELN *(blåser i ett horn).*

Se och lär!

ÄNGELN *(försvinner).*

(Musik. SVARTE-PETTER kommer in genom torngluggen.)

SVARTE-PETTER *(ensam).*

Det är underligt nog att se ändå,
Hur i världen det går med de storas dyrkan.
Bara för ett tusen år se'n eller två
Skulle ingen ha fått mig hit opp i kyrkan.
Då bodde de kristna i grottor och hål,
Deras läror häddes som otrons alster,
Deras män och kvinnor brändes på bål,
Och presterna flåddes och stektes på halster.
Min storvizir hette Cäsar i Rom,
Han klädde sig i purpur och lefde kräsliga.
Hans hand var blodig, hans hjärna tom,
Hans bragder berömda i världen och gräsliga. —
Till makten kom sedan den nya tron,
Dess män och kvinnor blefvo magnater,
De satte en påfve på Cäsars tron,
Och deras prester blefvo prelater.
När tusen år förgått eller så,
Och de riktigt kände sig herrar på täppan,
Då börja' de också att steka och flå
Och skaffa sig pängar och mat i skräppan.

Se'n dess har jag blifvit kyrkans vän,
Dess stor-prelat och öfverste-påfve.
Och om solen aldrig komme igen,
Jag gärna mitt svartaste hjärteblod gåfve.
Här uti halfdunklets vinklar och vrår
Binder jag säkert mänskornas själar,
Herskar i dag som i tusende år,
Fostrar i mörkret ett slägte af trälär.

*(Blåser i en pipa. Nissar och troll församlas omkring
honom.)*

SVARTE-PETTER.

Mina barn, kom hit och ställ er i ring
Och låt oss språka litet på nyårs-natten.
Det har händt på jorden en massa ting,
Som kan göra oss glada af bara katten.
Dagligen hör jag om kungar och pack,
Som hota hvarandra med krut och kanoner.
Folken buga och skynda med tack
Att lossa på pungen och skramla millioner.
Väl ha de petat mig undan en gång,
Nekat mig konungslig vördnad och dyrkan,
Tagit mitt rike och gett mig en trång
Värld, där jag herskar i tornet på kyrkan.
Men jag beklagar mig inte ändå,
Mången regering kan hafva det värre.
Dyrkad af alla, men erkänd af få
Är det dock jag, som är världens herre.
Säg mig, du nisse, som för mitt bud,
Hur står det till i den syndiga världen?
Har den glömt bort, att makten är gud,
Och att rätten sitter på spetsen af svärden?

FÖRSTA NISSEN.

Allernådigste Torngubbe, mäktig och sträng,
Världen är gammal och ledsen och trötter,
Så länge det lefver en Nisse-god-dräng,
Ligger hon bunden vid trollkungens fötter.
Tänker en skald en framtidens dröm,
Gjuter jag gift i hans grubblande hjärna,
Vaknar ett folk ur seklernas sömn,
Släcker jag ledarens glänsande stjärna.
Skådar ett öga mot framtidens dag,
Ger jag det vänligt en riktning mot marken,
Lär det att fatta den lilla lag,
Som förr jag också lärt patriarken —
Han, som förstod, att floden kom,
Och människovänligt tänkte sig om,
Lät världen drunkna och själf gick i arken. —
Kommer en mänska med tro, som är ung,
Släcker jag gnistan, som glödde i barmen,
Lär honom lefva, fast världen är tung.
Gyllene kalffen är verldens kung,
Rätt får den, som har starkaste armen.

SVARTE-PETTER.

Det är bra min son. Du är stark som en karl. —
Fy fan, jag ville ha sagt som en nisse. —
Men ändå har du inte gett mig ett svar,
Du leker med mig som med råttan en kisse.
Hur är det i stora världen bevändt?
Är det knif på strupe och hand i håren.
Säg mig, min gosse, hvad godt som har händt
På de sista förträffliga hundra åren!

FÖRSTA NISSRN.

Just ingenting als. Det är som det var. —
För hundra år se'n, år åttinio,
Då tog jag mig en lur, som var rar,
Och vips var det framme en karl eller par,
Som hade courage — jämt till nittinio.
Då väckte jag mannen efter mitt sinn',
Bonaparte, Napoleon, kallad den förste.
Han hade på näsan och armbågen skinn
Och var af mitt folk den allra störste.
Som en dans han vände båd' opp och ner
På kungar och folk och troner och riken,
Och efter hans död var det ingen mer,
Som vågade tänka på republiken.
Se'n har det varit om mitt och ditt
Litet gräl, som förts både nere och oppe,
Men slutet har varit, som när till en moppe
Den bedagade matmor säger: »Sitt»!
En liten bit socker och grädde se'n.
Det fins ingen, som inte blir hund för ett ben.

SVARTE-PETTER.

Det är ju det jag alltid har sagt.
Så länge trollena lefva på jorden,
Så länge lefver ock deras makt.
Stäng in oss i kyrktorn och klippor och bärg,
Vi flyta kring världen som olja på vatten,
Och vår kulör är samtidens färg,
Litet obestämdt grå som den riktiga natten.

ALLA NISSARN.

Lefve Svarte-Petter!

SVARTE-PETTER.

Tack, barn, det tror jag nog att jag gör —
Det är inte så roligt att lefva på nåder,
Men så länge jag lefver, så måste jag gå där,
Och jag lefver som andra ändå, till jag dör.
Men vill ni vara mig riktigt i smak,
Så tar ni ett lefve för eviga striden,
Ett lefve för trollenas heliga sak
Och ett högt hurra för den nyaste tiden!

NISSARNE.

Hurra för den nyaste tiden!

SVARTE-PETTER.

Det är bra, mina barn. Nu ska vi se till,
Att de stora får vara i fred tills vidare,
Och tänka en stund på den värld, som står still,
Och som därför ter sig så mycket blidare.
Hur är det med gamla Sverige, min vän?
Det landet har alltid mig fallit i smaken,
Där man sofver på minnen och älskar mig än,
Och aldrig har kunnat bli riktigt vaken.

FÖRSTA NISSEN.

För detta land kan du vara trygg.
Det tänker ej framåt, bara tillbaka,
Där sväljas kameler och silas mygg,
Och det låter som väder, när stormarna braka.
Där har jag ställt till det så utmärkt bra,
Att friheten blifvit en gammal moster,
Som säger till makten båd' Amen och ja
Och bjuder folken på dödfödda foster.

»Gamla Svea» är mosterns namn,
Hon är putsad och fin, men slug och förveten,
Hon sträcker åt landet sin skruppna famn
Och jollrar i barndom om sedligheten.
Barnkammare har hon för stora och små:
Där tar hon emot sina äkta söner
Och lär dem att fyra är två gånger två
Med flera uppbyggliga texter och böner.
Leksaker har hon och granna band,
Och tuppen värper dem utanpå rocken.
De ge respekt i Svithiods land,
Och mången har sålt sin själ för en tocken.
Kommer en man och säger ett ord,
Som han inte har lärt af moster på stolen,
Tycker han ej, att vår gamla nord
Är det bästa land, som fins under solen,
Då reser sig gamla Svea på tå
Och väldigt i skolklockan rycker och ringer.
Den fräcke får genast i skamvrån stå,
Och alla de öfriga peka finger.

SVARTE-PETTER.

Det är underligt, när man tänker ändå
På den gamla beprisade nordiska kraften.
Ty alla vilja se yxorna gå,
Men ingen fins, som törs hålla i skaften. —

NISSARNE.

Lefve Svarte-Petter!

SVARTE-PETTER.

Tack, mina barn! Det gör riktigt godt,
När jag hör er hurra, i gamla kroppen.

Min makt är stor, och ert skrik är smått,
Men det kittlar ändå från tån och till toppen. —
Jag begriper emellertid inte det här,
Jag är inte riktigt lugn för världen,
Det är mycket, som ligger utom min sfer,
Och jag tror inte längre så blindt på svärden.
Det tisslar och tasslar i alla vrår,
Och röster komma, som störa friden.
Det är inte i dag, som det var i går. —
Själfsa fan vet ej, hvem det är som rår,
När det gäller en kamp mot den *nya* tiden.

FÖRSTA NISSEN.

Det är sant. Du har fiender du också —
Det är vanligt i världen med alla de stora —
Det pikanta med striden är ju ändå,
Att det måste finnas en chance — att förlora.
Men var lugn, min far. Nog lefver du än.
Inte alt, som ser hotande ut, är farligt.
I världen rundt har du mången vän,
Och historien förändras så sakta och varligt.

(SEKLETS GUDINNA i *fantasidrägt med pickelhufva på hufvudet*).

SEKLET.

Jag går i dag in i mitt åttionde år. Låtom
oss betrakta världen i fågelperspektiv. — Hvad
nu då?

SVARTE-PETTER.

Alra mjukaste tjänare, gunstiga fru,
Ni känner ej igen mig i hastigheten.

Det är inte så godt, det fattar jag ju,
När man far med express mot odödligheten.

SEKLET.

Jag är detta seklets gudinna. Talar ni på
vers till mig? Det är gammalmodigt.

ANDRA NISSEN.

Hon hädar Svarte-Petter.

SVARTE-PETTER.

Tyst, mina barn. — Högtärade dam!
Jag är gammal kavaljer och dyrkar de sköna.
Jag är vida mera förbindlig och tam
Än en kroknäbbad hök, när han plockar en höna.
Jag talar på vers för att vara galant,
Jag har alltid älskat små snälla poeter.
Jag skrifver dikter själf i stora kvantiteter.
De komma vid julen så sirligt och grant
Och brukas med fördel vid festligheter.
Ni har gynnat dem själf och gifvit dem ord
För att passa på familjernas julebord.

SEKLET.

Ni tar er en besynnerlig ton. Och så ni
går klädd! Skäms ni inte att visa er för det
nittonde seklet med svans.

FÖRSTA NISSEN.

Tål du det, Svarte-Petter?

SVARTE-PETTER.

Tyst har jag sagt! — Ja, jag bär en svans.
Men jag bär den till minne om bättre dagar,

När jag bodde i slott och i all min glans
Lät familjens kock gifva festmiddagar.

SEKLET.

Ni tycks betänkligt ha deklinerat.

SVARTE-PETTER.

Äfven jag har en gång varit ung och dum,
Velat stapla som guden Pelion på Ossa,
Resa ett högt Kapitolium
Emot skyn och därofvän Den Mäktige krossa.
Men vid mina år har man mera förnuft,
Man aktar sig vackert att slåss med de stora.
Man bygger inte kasteller i luft,
När man vet, hur det känns att bara förlora.

SEKLET.

Men hvem är ni egentligen?

SVARTE-PETTER.

Min ärade fru, jag har många namn!
Det är mig omöjligt att minnas dem alla.
Mina fiender kalla mig Fan eller Skam,
Den Onde och annat, som det kan falla.
Ni förstår: en person, så känd som jag,
Får vara beredd på hela kodiljen
Af öknamn och skällsord af alla slag. —
Men Svarte-Petter jag nämns i familjen.

SEKLET.

Hvad är det du säger? Känner du mig
inte? Jag är seklets gudinna. Jag har kufvat
elektriciteten och tagit ångan i min tjänst. Na-
turens krafter äro mig underdåniga. Och veten-

skapen är mitt evangelium. Jag har längesedan bevisat, att du inte fins till. Och så kommer du här och svansar midt för näsan på mig.

FÖRSTA NISSEN.

Ryck kasken af henne.

ANDRA NISSEN.

Hon förnekar Svarte-Petter.

DE ANDRA NISSARNE.

Kasta ut henne genom torngluggen.

SVARTE-PETTER.

Lugn, har jag sagt! — Nej, nu går det för långt!
Ska jag inte ha rätt att få existera?
Dig, som jag har älskat i mycket och mångt,
Och beskyddat och hjälpt uti ännu mera!

SEKLET.

Har du?

SVARTE-PETTER.

Jo, jag vill lofva det.
Du skulle inte lyfta så stolt på nacken,
Om inte mitt kungliga majestät
Hade kastat dina gamla fiender i backen.
Nu kommer du här och tränger dig fram
Och påstår, att jag inte existerar.
Jag säger dig det: det är synd och skam,
Att du inte min vänskap bättre värderar.

*(Klockan slår tolf. Musik. Tordön. DET FÖRRA
SEKLETS GUDINNA ur pelaren. Hon är helt hvitklädd med
trikolorens färger i skärpet och frygisk mössa.)*

SEKLET.

Hvem är du?

DET FÖRRA SEKLET.

Jag är det förra seklets gudinna.

SVARTE-PETTER (*oroligt*).

Jaså, är du här? — Jag är mycket human.
Tolerant är jag också och ganska verserad.
Vid åtskilligt sällskap jag nog varit van,
Men hennes där gör mig riktigt generad.
Man trifs ändå alra bäst hos sin släkt,
Äfven om barnungar stimma och skråla. —
Hennes röda mössa och hvita drägt
Har jag aldrig i lifvet kunnat tåla.

DET FÖRRA SEKLET.

Hvad gör du här?

SVARTE-PETTER.

Jag önskar, jag kunde få se dig brinna,
Du gamla fiende. Klockan slog tolf.
Jag stampar af vana och sjunker i golf,
Medan alla de mina i dunklet försvinna.
Förr jagade man mig med böner och kors,
Det går icke längre. Jag kan deras konster.
Men frygiska mössan har än litet force —
Farväl så länge, du hatade monster.

ANDRA NISSEN.

Får vi följa med?

SVARTE-PETTER.

Den som bara tittar dit,
På minuten båd' rang och ämbete mister.
Jag vill ensam göra en nattlig visit
Hos en vän, som har blifvit — justitie-minister.

*(Hvisslar i en pipa. Stampar i golvet. Musik.
Han försvinner genom golvet. Det blir mörkt. Nissar
ock troll ut åt alla sidor. När det blir ljus, stå gudin-
norna ensamma.)*

SEKLET.

Hvad vill du mig?

DET FÖRRA SEKLET.

Jag kommer som din domare.

SEKLET.

Skall det förgångna seklet döma det nu-
varande? Det brukar vara tvärtom.

DET FÖRRA SEKLET.

Ibland människorna, ja. Men icke här. Här
gäller blott hvad vi ha gjort — och hvad vi
underlåtit.

SEKLET.

Jag har fört människorna framåt.

DET FÖRRA SEKLET.

Jag vet, att du säger så. Men det är inte
sant.

SEKLET.

Vetenskapen har jag bragt till en höjd,
som ingen på din tid hade anat. Industrien har
Seklernas nyårsnatt.

jag gifvit en fulländning, om hvilken du aldrig drömt. Kring jordklotet har jag spänt ett järnnät, så att nationerna kunna lära af hvarandra. Jag har sträckt broar öfver svindlande vattenfall, och jag plöjer jorden, utan att människohand griper i en spade.

DET FÖRRA SEKLET.

Det har du gjort. Men du har glömt ett.

SEKLET.

Hvad har jag glömt?

DET FÖRRA SEKLET.

Friheten.

SEKLET (*ryggar tillbaka*).

Ah!

DET FÖRRA SEKLET.

Du har hånat mitt verk, mina skalder, mina tänkare, mina hjältar. Du har kallat dem svärmare och med ditt världskloka leende förvisat dem till utopisternas skara, därför att de trodde. Hvad tror du?

SEKLET.

Jag kan icke tro.

DET FÖRRA SEKLET.

Åh! Du tror på mycket. Du tror på den brutala makten. Du tror på näfrätten. Du tror på penningen. Jorden har du dränkt i en ström af blod, sådan som ännu aldrig barbariska sekler

bevittnat. Du har tagit vetenskapen till hjälp för att uppfinna helvetesmaskiner, mer infama, än hundra generationers fantasi kunnat drömma om. Du har satt krigets hjälm som en halfmask öfver ditt anletes falska drag. Och du har värmt ditt trolösa hjärta i skrymteriets skenheliga narrkåpa.

SEKLET.

Jag har gifvit välstånd och lycka. Blomstrande städer och nejder prisa min makt.

DET FÖRRA SEKLET.

Välstånd och lycka?! Vet du, hvad man ropar efter omkring hela världen? Vet du, hvad tusentals munnar förena sig om i ett enda skärande klagoskri? Du svarar icke. Ty du vet det. Och ditt samvete slår dig. Så hör. De ropa på bröd. Förstår du det? På bröd — i det nittonde seklet.

SEKLET.

Du är orättvis.

DET FÖRRA SEKLET.

Är jag orättvis, som bara vill hämma ditt skryt? Jag gaf dig ett arf att förvalta, ett stort och härligt arf. Hur har du förvaltat det? Jag kräver dig till räkenskap i denna stund, då seklets klocka slår tolf, och midnattstimmen väcker dina sofvande tankar. Mina stora tankar har du hånat. Du har hånat mig, för att jag talat om broderskap. Du har hånat mig, därför att jag

lärt människorna jämlikheten. Och du kallar dig för kristen, du, som icke vågar kännas vid dina egna tankar. På knä! Jag vill visa dig, hvad du har gjort.

SEKLET (*på knä*).

Nåd.

DET FÖRRA SEKLET (*svingar sitt trollepö*).

(*Fonden förändras. Man ser en elegant klädd man i modern sällsamsdräkt. Han sitter vid ett salongsbord och läser i en tidning. På andra sidan bordet sitter en kvinna och syr. Vackra barn leka framför dem.*)

Ser du denna tafla? Du känner den. Mannen där är en hederlig man och en aktad man. Han är en af dem, som ha lyckats. Han har samlat millioner. Och han sitter i ro i sitt hem, därför att han har rätt att lefva i ro. (*Synen försvinner.*) Det är du, som har lärt honom, att man har rätt att lefva — utan att tänka på andra.

SEKLET.

Nåd!

DET FÖRRA SEKLET.

Det har du gjort. Men du har gjort mer. Jag skall visa dig baksidan af denna tafla, utan hvilken rätsidan aldrig skulle finnas till. Jag skall visa dig, *hur* denne man och denna kvinna skulle se sin värld, om de refve ned väggarna på sitt palats och såge sig omkring ibland människorna.

(Hon svingar trollepöt. Fonden försvinner. Man ser flere trasigt klädda arbetare, omgifna af kvinnor och barn.)

Känner du denna syn? Har du ett hjärta i ditt bröst, så skall det frysa till is? Det är arbetarna, som tigga om arbete, de fattiga, som ropa på bröd. *(Synen försvinner.)* Det är lyxens, förfiningens, utvecklingens baksida. Det är det nödvändiga bränslet i din stora alt uppslukande smältugn.

SEKLET.

Nåd!

DET FÖRRA SEKLET.

Ännu en syn vill jag visa dig. Se och lär.

(Hon svingar trollepöt. Man ser en gammal man i kedjor.)

Du känner honom. Det är en tänkare, en af samtidens största. Och hvarför har du slagit honom i kedjor? Därför att han har sagt dig och dina hjältar sanningen. *(Synen försvinner.)* Och han är icke ensam. Tusentals har du låtit försmäкта som han, och åter tusen skola dela hans öde. Men den fångne mannen i kedjor, han är min hjälte. Välsignelse öfver honom.

SEKLET.

Jag vill icke se mer.

DET FÖRRA SEKLET.

Du behöfver det icke. Ty du har sett nog. Blott ett vill jag visa dig. Jag vill visa dig, hvad jag själf har gjort.

(Hon svänger trollepöt. Musiken spelar Marseilläsen. Man ser en trupp fransmän, beväpnade herrar och blusmän i sluten trupp. I spetsen en kvinna med frygisk mössa, som svänger trikoloren.)

SEKLET (stiger upp, lyssnar andlös).

DET FÖRRA SEKLET.

Detta har jag gjort. — Lyssna! — Du känner tonerna. — De äro mina. — Du har tagit dem i arf. — Det är frihetens triumfmarsch.

(Synen försvinner. När sista tonen förklängt, rätar SEKLET upp sig och kastar pickelhusfan till marken. Håret faller ungdomligt i vågor öfver hennes axlar.)

SEKLET.

• Det fins en framtid.

DET FÖRRA SEKLET (störtar fram och kysser henne).

Syster!

SEKLET (stilla).

Hvad tiden brutit, kan tiden försona.

(Framtidens genier sväfva fram omkring dem.)

DET FÖRRA SEKLET.

Nu falla slöjorna. Nu ser du framtidens tankar. Du behöfver mig icke längre. Farväl.

(Försvinner.)

SEKLET (högtidligt).

En ny och bättre tid väntar oss alla.

GENIERNA (*sjunga i kör*).

I natt ha vi alla stämt möte
Till hälsning, fast långt ifrån.
Välkommen ur tidernas sköte,
Du tidernas nya son.

Vi hälsa den nya dagen,
Som nyss ur kaos har bräckt,
Vi hälsa de nya dragen
Af framtidens fria släkt.

(*Det blir mörkt på scenen. SEKLET och GENIERNA försvinna. TORNVÄKTAREN kommer fram, står en stund stilla, medan musiken fortfar. När den upphör, kommer HUSTRUN.*)

HUSTRUN.

Får jag nu komma?

TORNVÄKTAREN.

Ja, nu får du komma.

HUSTRUN.

Hvad har händt?

TORNVÄKTAREN (*omfamnar henne*).

Fråga icke.

HUSTRUN.

Du har ju icke sjungit för tofslaget.

TOBNVÄKTAREN.

Nej, men nu skall jag sjunga.

(Går fram till gluggen, blåser i luren, sjunger sedan:)

Nu är seklets timma slagen,
Nu begynner nya dagen.
Stilla falla trädoms band,
Skydde Gud vår framtids land.

(Förhänget faller:)

Albert Bonniers förlag.

ERNST ARPI:

Från ett källborgarnäste. Fem berättelser. 2: 25.

AUGUST BONDESON:

Historiegubbar på Dal. Deras sagor och sägner
m. m. Med teckningar efter förf:s utkast af *Severin Nilsson*.
5 kr.; inb. 6: 50.

Nya allmogeberättelser. Med teckningar af *Andrén*,
Liljefors, *J. Nyström*, *G. Pauli*, m. fl. 2: 50.

GEORG NORDENSVAN:

Lek. Novelletter. 2 kr.

Lifsuppgifter. Två berättelser: *Framgång.* — *Sten*.
3 kronor.

Figge. En berättelse ur konstnärslivet. 1: 75.

RICHARD MELANDER:

I frack och vadmal. Silhuetter och skuggbilder. 2: 50.

MATHILDA ROOS:

Lifsbilder. Berättelser. 3 kr.

Höststormar. Berättelse. 3: 50.

Hårdt mot Hårdt. Berättelse. 3: 50.

ELNA TENOW (född Ros):

Brokigt. Noveller och skisser. 1: 75.

ANNA WAHLENBERG:

Underliga vägar. Skildring. 3 kr.

Små Själar. En hvardagshistoria. 2: 50.

Hos Grannas. Skisser. 1: 75.

Albert Bonniers förlag.

GUSTAF AF GEIJERSTAM:

Pastor Hallin. Roman. 3: 50.

Tills vidare. Berättelser. 2: 25.

Svärfar. Lustspel i 4 akter. 75 öre.

TOR HEDBERG:

På Torpa gård. Berättelse. 2: 50.

Judas. En passionshistoria. 2: 25.

Johannes Karr. En uppkomlings historia. 2: 50.

Högre uppgifter. Berättelse. 1: 50.

VERNER VON HEIDENSTAM:

Vallfart och Vandringsår. Dikter. 3 kr.; inb. 4: 50.

Från Col di Tenda till Blocksberg. Reseskizzer.
3: 25; inb. 4: 50.

BERNHARD MEIJER:

Excelsior! En fantastiska historia. 2:ne band. 4: 50.

AUGUST STRINDBERG:

Hemsöborna. Skärgårdsberättelse. 2: 75.

Skärkarlslif. Berättelser. 3 kr.

Blomstermålningar och Djurstycken. Ungdomen
tillägnade. Med 14 vignetter. 2 kr.

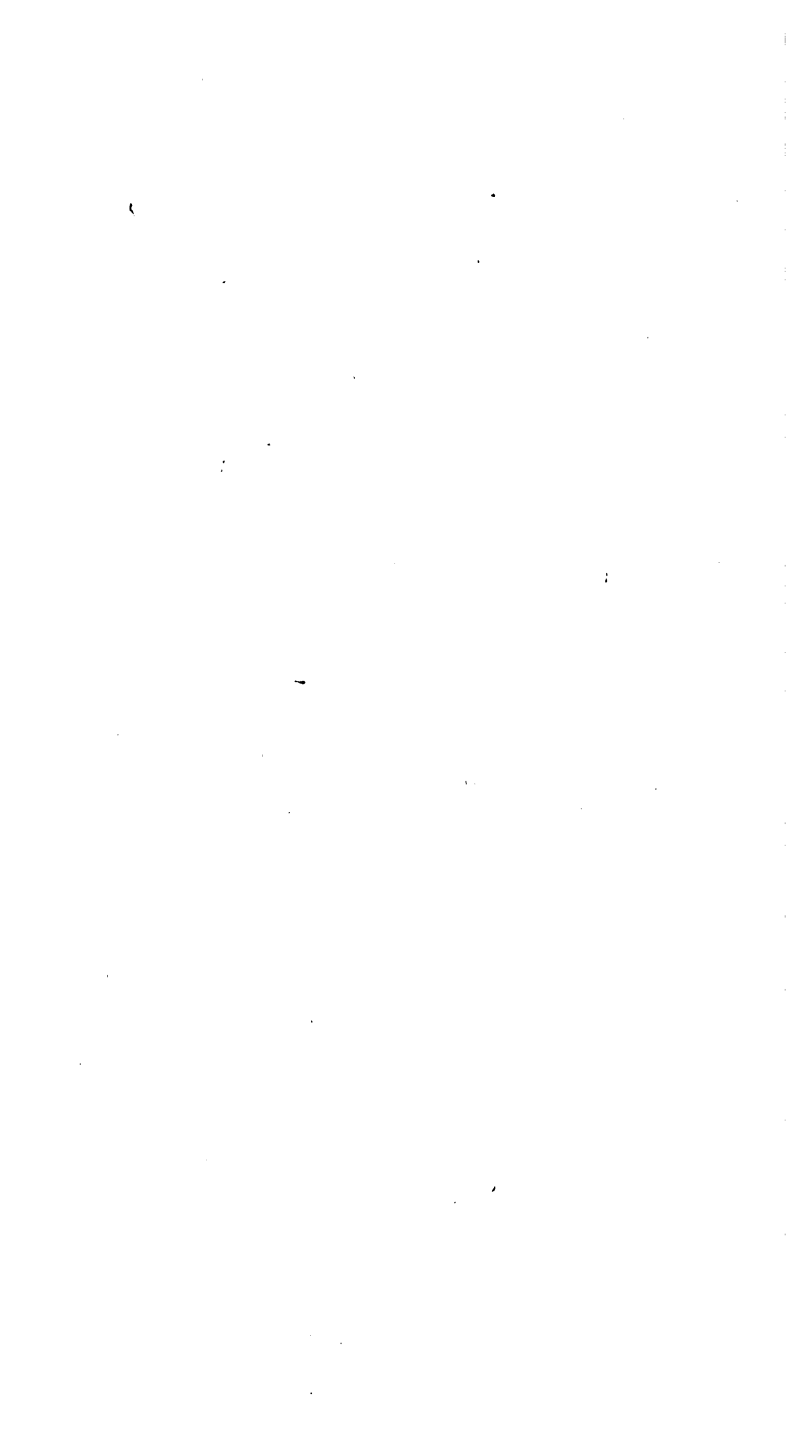

ERNST JOSEPHSON:

Svarta Rosor. Dikter. 1: 25.

Innehåll: *Hugskott.* — *Bleka nätter.* — *Svarta rosor.*

GAYLAMOUNT
PAMPHLET BINDER

Manufactured by
GAYLORD BROS. Inc.
Syracuse, N. Y.
Stockton, Calif.